

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ПЕДАГОГИКА ЖӘНЕ ПСИХОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«Бекітемін»
Педагогика және психология
институтының Кеңес Төарғасы
«26» сәуір 2018 ж. № 9 хаттама

Б.А.Әлмұхамбетов

6D010500-Дефектология мамандығы бойынша
ҚАБЫЛДАУ ЕМТИХАНЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ

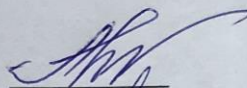
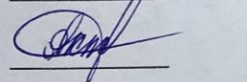
Алматы, 2018

Қабылдау емтиханының бағдарламасы:

- Қазақстан Республикасының 2007 жылдың 27 шілдесіндегі «Білім туралы» заңы;
- Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылдың 23 тамызындағы № 1008 бұйрығымен бекітілген магистратура мен докторантураға қатысты «Қазақстан Республикасындағы жалпыға міндетті мемлекеттік білім стандарты»;
- Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылдың 19 қаңтарындағы № 109 қаулысымен бекітілген «Жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіби оқу бағдарламаларын жүзеге асыратын білім беру ұйымдарына қабылдаудың үлгі ережесі»;

Құрастырушы: психол.ғ.к. Аутаева А.Н., п.ғ.к. Бекбаева З.Н., п.ғ.к. Завалишина О.В.
Арнайы білім беру кафедрасының мәжілісінде талқыланып, қабылданды: № 9 хаттама, 23.04.2018 ж.

Кафедра меңгерушісі:
ПжПИ директорының оқу ісі
жөніндегі орынбасары

Аутаева А.Н.

А.Т.Ақжолова

Қабылдау емтиханының бағдарламасы Педагогика және психология институтының
Ғылыми кеңесінде бекітілді: № 9 хаттама, « 23 » __04__ 2018 ж.

**2018-2019 оқу жылына
6D010500– «Дефектология» мамандығы бойынша
докторантураға қабылдау емтиханының бағдарламасы**

Арнайы білім берудің қалыптасуы мен дамуы

Әлеуметтік мәдениет мәселелерінің контекстіндегі арнайы білім. Ерекше білім беруді қажет ететін балалар. «Қатер тобындағы балалар». Мүгедек балалар. Арнайы білім беру қажеттіліктері. Әлеуметтік жұмыс. Арнайы білім беру жүйесі. Арнайы білім берудің ерекше білім беру қажеттілігі мен мазмұны. Арнайы білім беру бағдарламалары. Спецификалық оқу пәндері. Арнайы педагогика мен психологияның әдіснамалық негіздері Л.С.Выготскийдің мәдени-тарихи психикалық даму теориясы ретінде Қазіргі кезеңде арнайы (түзету) педагогикасы саласындағы ғылыми зерттеулердің басым бағыттары.

Қазақстан Республикасындағы арнайы білім берудің теориясы мен практикасын қазіргі жағдайы. Арнайы білім беру теориялық және әдістемелік негіздерін дамыту отандық ғалымдардың қосқан үлесі. Ғылыми-зерттеу іргелі қатысуымен арнайы (түзету) педагогика саласындағы басымдықтары және қолданбалы зерттеулер, нәтижелері балалардың неғұрлым күрделі контингентін тұрғысынан арнайы білім ең дефектологиялық ғылым мен практиканың, қоғамдық білім беру жүйесін жетілдіру теориялық негіздерін дамыту үшін маңызды болып табылады, оның өзара іс-қимыл арнайы білім беру жүйесі. Арнайы білім беру жүйесінің дамуын әлеуметтік талдау және болжамдау. Тарихи түрлі аспектілі және әлеуметтік-мәдени жағдайдағы арнайы білім беру жүйесін дамытудың әртүрлі ғылыми талдауы, оның детерминанттары. Отандық және батыстық арнайы білім беру жүйесінің ұйымдастырушылық негіздерін және құрылымын салыстырмалы талдау. Балалардың әртүрлі санаттары үшін арнайы білім берудің мазмұны, әдістері, ұйымдастырушылық нысандарын дамытудағы қазіргі заманғы үрдістер. Балалардағы даму бұзылыстарының медициналық-психологиялық-педагогикалық диагностикасының іргелі және қолданбалы мәселелері.

Әртүрлі санаттағы балалар дамуында бұзылыстары кешенді медициналық-психологиялық-педагогикалық диагностикалау үшін теориялық негіздерін және әдістемелік құралдар әзірлеу. Арнайы көмекке мұқтаж балаларды медициналық-әлеуметтік оңалту саласындағы, түзеу педагогика ғылыми негіздерін дамыту мәселесі өте өзекті болып табылады және ерекше орын алады. Қалыптастырушы білім берудің ғылыми-дәлелденген жүйелері негізінде дамудың мүгедектігі мен ерекше қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтік бейімдеуге өтемақы. Мұндай жүйелердің құру психологиялық заңдар мен баланың психикалық дамуының нейро-психологиялық-физиологиялық механизмдерін білімге негізделеді. Мүмкіндігі шектеулі тұлғалардың әлеуметтік интеграциясы. Ерекше білімді қажет ететін тұлғалардың әлеуметтік интеграциясының мәні мен тәсілдері. Қоғамның топтарының кең ауқымды әлеуметтік қатынастарда және әлеуметтік қатынастарда ЕБҚЕ тұлғаларды қосуына қатынасы. Мәдени өмірге, бос уақытты, демалысты және спортқа қатысуға мүмкіндік беретін ЕБҚЕ тұлғаларға бағдарламаларын әзірлеу. Еуропа елдерінде және Қазақстанда арнайы педагогтардың кәсіби даярлығын жаңғыртуда Болон процесінің әсері. Шетелдік және отандық арнайы педагогикадағы арнайы білімнің даму сатыларының салыстырмалы талдауы. Американдық және неміс интеграция модельдері арасындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтар. Білім берудегі жапон моделі: оның ұқсастықтары мен еуропалықтардан айырмашылығы.

Арнайы педагогика мен психологияның ғылыми зерттеу әдістері мен әдіснамасы

Қазақстанның түзету психологиясы мен педагогикасының жетістіктері. Арнайы білім беру саласындағы Қазақстан Республикасының Мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары

есепке алу; білім берудегі фундаментализация және гуманизация; құзыреттілік әдісі; студенттер мен білім беру мазмұнын тұлғалық сипаттамаларын қарым-қатынас ұғымы; білім құрылымдау шеңберінде ретінде білім беру процесінің тұтастығын тұжырымдамасы; педагогикалық процесті гуманизациялау және демократияландыру, білім беру және түзету жұмыстарының ұйымдастырушылық және мазмұндық аспектілеріне шығармашылық көзқарас және т.б. құзыреттілік тәсіл студенттердің интеллектуалды қабілеттерін дамыту құралы ретінде. Арнайы педагогика мен психологиядағы ғылыми теорияларды талдау және құру әдістері. Арнайы психология және педагогикадағы теориялар. Арнайы педагогика мен психологиядағы жалпы ғылыми сипаттамалар мен ғылыми теорияларды анықтау. Арнайы педагогика мен психологиядағы ғылыми зерттеулердің функциялары мен фокус (іргелі, қолданбалы және әдістемелер). Әдіснама – білімді теориялық құрылымдау, зерттеу жұмысының нысандары мен әдістері. Адамзат жинақтаған және баланың дамуы, тәрбиесі мен тәрбиесіне әсер ететін мәдени-тарихи тәжірибенің рөлі. Ересектерді оқытудың әсерінен когнитивтік және коммуникативтік әрекеттестіктің тәжірибесін үйлестіре алатын баланың мүмкіндіктері туралы ереже.

Әдістемелік қамтамасыз етудің көздері, белгілі бір түрдегі білім жиынтығы ретінде, иерархиялық бағыныста және зерттеуші үшін сілтеме ретінде әрекет етеді. Философия оның әдіснамалық функцияларында. Жалпы ғылыми әдіснама әдіснамалық қолдау көзі болып табылады.

Педагогика саласындағы әдістемелік зерттеулер түрінде жүргізілетін әдіснама саласындағы ғылыми жұмыс. Арнайы теорияға қатысты әдіснамалық функцияны атқаратын жалпы ғылыми-теориялық теория. Әдістемелік қолдаудың көзі ретінде әдіснамалық рефлексия. Тұжырымдаманы және зерттеу әдістерін жіктеуді анықтау. Зерттеу әдістерін таңдау критерийлері. Зерттеудің теориялық әдістері. Зерттеудің эмпирикалық әдістері.

Арнайы және инклюзивті білім беруді нормативті-құқықтық қамтамасыз ету

Халықаралық құқықтық актілер, шет елдердің заңнамасы, ПДО адамдарының құқықтарын қорғау саласындағы ұлттық заңнама. Арнайы білім беру саласындағы бірыңғай мемлекеттік саясатты әзірлеу. Пәнаралық тәсіл, дамудың бұзылуын болдырмау, ертерек араласу, елдер арасындағы ақпарат алмасу. Арнайы білімге халықаралық тәсіл. Мүмкіндігі шектеулі тұлғаларды әлеуметтік қолдауды қаржыландырудың халықаралық стандарттары. Мүмкіндігі шектеулі тұлғаларды қоғамға ықпалдасуын ынталандыру және қаржыландыру тетіктері. БҰҰ мүгедектердің құқықтары туралы конвенция. Қазақстанда Конвенцияны ратификациялау үдерісі (саяси, заңнамалық, институционалдық және әлеуметтік-экономикалық шаралар қабылдау). Ерекше білімді қажет ететін балалар құқығы. Ерекше білімді қажет ететін балалар ата-аналарының құқықтары мен міндеттері. Қазақстан Республикасында мүгедектік саласындағы әлеуметтік саясаттың нормативтік-құқықтық базасы. «ҚР мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» Заң. «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Заң. «Арнайы қызметтер туралы» ҚР Заңы. Ерекше білімді қажет ететін балалар құқығы. Ерекше білімді қажет ететін балалар ата-аналарының құқықтары мен міндеттері. Ерекше білімді қажет ететін жеке тұлғаларға қызмет көрсететін ұйымдар, денсаулық сақтау, еңбек және әлеуметтік қорғау. Әлеуметтік қорғау саласы. Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі. Әлеуметтік-педагогикалық қызметтерді ұсыну, көмекші техникалық құралдарды ұсыну, әлеуметтік қызметтерді мониторингілеу, ата-аналарды тәрбиелеу. Мүгедектігі бар балаларға арналған үйде және медициналық және әлеуметтік мекемелерде (МӘМ) әлеуметтік көмек көрсету бөлімі. Ерекше білімді қажет ететін тұлғаларға қызмет көрсететін ұйымдар, денсаулық сақтау және әлеуметтік қорғау. Денсаулық сақтау министрлігі. Бала туу мекемелері. Дұрыс баланың кеңселері. Диагностикалық орталықтар. Үйде бала. Емдеуді ұйымдастыру және енгізу, скрининг және даму мониторингі, ата-аналық білім. Ата-аналардың білімін ұйымдастыру және өткізу. Қазақстанда ересек жастағы балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық

қолдауды қамтамасыз ететін ұйымдар. Ата-аналарға кеңес беру. Қазақстан Республикасының жалпы білім беретін ұйымдарында ерекше білімді қажет ететін балаларды оқытудың ағымдағы жағдайы. Инклюзивті білім беру мәселелері бойынша қазақстандық ғалымдарды зерттеу. ҚР-дағы білім беру үдерісінде ерекше білімді қажет ететін балаларды қамту тәжірибесі.

Арнайы білім берудегі инновациялық білім беру технологиялары

Арнайы білім беру мазмұнын дамытудың ғылыми-теориялық негіздері. Білім беру мазмұнын айқындаудың жалпы принциптерін әзірлеудің тарихынан. Білім мазмұнын құрастыру теориясы. Арнайы білім мазмұнын таңдау критерийлері. Білімнің мақсаттары мен мазмұнын сәйкестігі. Ақпаратты дамытудың жаңа технологияларын әзірлеу және енгізу.

Арнайы білім берудің вариативті түрлерінің бірі ретінде балалар мен ПДО-мен сырттай оқыту. Мүгедектігі бар балалар үшін қашықтықтан білім беруді ұйымдастырудың мақсаттары, міндеттері және негізгі шарттары. Жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, мүмкіндігі шектеулі балаларды компьютерлік жабдықтармен және компьютерлік қолдауымен қамтамасыз ету.

Мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған арнайы білім беру бағдарламалары

Мүмкіндігі шектеулі балаларды психологиялық-педагогикалық және медициналық әлеуметтік қамтамасыздандырудың мақсаты, міндеттері және іс-әрекеті. Мүмкіншілігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзетушілік қолдау көрсету мәселелерін мемлекеттік реттеу.

Мүмкіндігі шектеулі тұлғалармен байланысты білім беру үрдісіне инновациялық психолого-педагогикалық технологияларды жобалау және енгізу. Арнайы мектепке дейінгі және мектептік орта білім беруден кейін, жоғары кәсіптік, жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша білім берудің құзыретті әдіснамасын құрау.

Халықаралық гуманитарлы құқық нормалары: «Ақыл ойы кем балалардың құқығы туралы Декларациясы 1971», «декларация 1975» «БҰҰ Конвенциясы Балалар құқығы туралы 1989», «Кеміс балаларды медициналық-психологиялық-педагогикалық түзету арқылы қолдау» Заңы, Бағдарламалық әдістемелік қамтамасыздандыру және т.б.

Жеке, топтық және командалық эксперттік бағалау. Ұжымдық эксперттік бағалау әдісі. Эксперттік бағалау критерийлерін өңдеу алгоритмі. Номенклатура деңгейлерін анықтау (жоғары, орта, төмен немесе тиімді, қол жетімді немесе қол жетімсіз т.б). Бағаланатын сапа, параметр, нәтижелердің даму деңгейлерін сипаттайтын көрсеткіштер жиынтығын өңдеу.

Мүмкіншілігі шектеулі балаларды жеке оңалту бағдарламасының мазмұны. Мүмкіншілігі шектеулі балалардың жеке оңалту бағдарламасының құрылымы. Баланың және отбасының әлеуметтік психологиялық медициналық және білімділік сипаттамасы. ЖОБ құру кезеңдері. Психофизикалық дамуды топтық бағалау. Психологиялық педагогикалық тексеру.

Педагогикалық тестілеудің өткізілу кезеңін анықтау. Оқу материалдарын меңгеру деңгейіне сипаттама. Мүмкіншілігі шектеулі балалардың психологиялық сферадағы оқу іс-әрекеттерінің жетістіктерінің параметрі. Мүмкіншілігі шектеулі балалардың психомоторлық сферадағы жетістіктерінің негізгі параметрі.

Инклюзивті білім беру

Мүмкіндігі шектеулі балаларға білім беру жағдайы бойынша ҚР басым бағыттары. Инклюзивті білім берудің заманауи жағдайы. Білім беру мекемелерінде инклюзивті тәжірибені құру. Балаларға инклюзивті білім берудің негізгі қағидаларын жүзеге асыру.

Білім беру мекемелерінде инклюзивті үрдіске қосылатын оқушыларға, педагогтарға қажетті кәсіби қолдау көрсетудің мазмұндық бағыты. Қолдау көрсетудің ұйымдастыру. Педагогтарға қатысты негізгі міндеттерді ұйымдастыру шаралары. Психологиялық қолдау көрсетудің негізгі міндеттері.

Мониторинг инклюзивті үрдісті жүзеге асыру технологиясын бағалау ретінде. Мониторинг жүргізу сапасына қойылатын талаптар. Балалардың оқу жетістіктерін бағалаудың заманауи технологиясы. Мектептегі мониторинг.

Мүмкіндігі шектеулі балалардың ата-аналарына, білім беру үрдісінің барлық қатысушыларына психологиялық және педагогикалық көмек көрсету, сыныпқа, балалардың құрастарына, педагогтарға психологиялық-педагогикалық көмек көрсету.

Интеграциялық білім беруді жүзеге асыруда жалпы білім беру мекемелерінің ұжымы алдында туындайтын міндеттер. Тьютор жұмысының мақсаты мен міндеттері. Жеке қолдау көрсетудің негізгі кезеңдері. Құжаттар жүргізуі. Тьютор жұмысының ерекшелігі мен мазмұны. Инклюзивті сыныптағы тьютордың қызметтік міндеттері (қолдау көрсетуші педагог). Құқығы. Жауапкершілігі. Қарым-қатынасы.

Мамандарды кәсіби қызметке даярлаудың формалары мен әдістері

Заманауи белсенді оқыту әдістері. Танымдық іс-әрекеттегі бірлескен-диалогтың мақсаты. Жалпы мақсат пен іс-әрекет мотивтерінің сәйкес келуі – психологиялық сипаттама ретінде. Интербелсенді оқыту әдістері: интерактивті дәріс, кейс-технология, видеоконференция, дөңгелек үстел, миға шабуыл, дебаттар, фокус-топтар, іскерлік және ролдік ойындар. Case-study (нақты практикалық жағдайларды талдау), топтық оқу дискуссиясы, кіші топтар әдісі, тренингтер. учебные групповые дискуссии, метод малых групп, тренинги.

Дәрістердің негізгі қызметтері (ақпараттық, жүйелілік, түсіндірмелі, дамытушы). Дәріс материалдарын таңдау мен құрылымдау. Конспектжазу. Аудиовизуалды және көрнекі құралдарды қолдану. Баяндау стилі. Дәріс материалдарын баяндау мәселелері. Арнайы пәндер бойынша оқу дәрістерін талдаудың үлгі схемасы.

Оқу үрдісіндегі семинар сабақтарының негізгі қызметтері. Семинар сабақтарының типтері. Практикалық сабақтардың негізгі қызметтері. Практикалық сабақтарға арналған тапсырмаларды құрастырудың қағидалары. Практикалық сабақтарды жүргізу мен ұйымдастыру. Лабораториялық сабақтардың негізгі қызметтері. Лабораториялық сабақтардың көптүрлілігі.

Оқу үрдісіндегі өзіндік жұмыстардың негізгі қызметтері. Психологияны үйренудегі мотивацияны қалыптастыру. Өзіндік жұмыстарды ұйымдастырудың кешенді бағыттары. Өзіндік жұмыстардың құрылымы. Оқулықтар мен ғылыми әдебиеттермен жұмыс. СӨЖ түрлері мен ұйымдастыру қағидалары.

Тәжірибені жүргізу мен ұйымдастыру әдістері, мақсаты мен міндеттері. Тәжірибе түрлері. Педагогикалық практика, ғылыми-зертеу практикасы. Нақты кәсіби іс-әрекет жағдайында болашақ мамандарды контексте бейімдеуде дипломалды және өндірістік практикаларын жүргізу мен ұйымдастыру әдістері.

Оқу құралдары мен психология-педагогикалық мәселелердің ЖОО қолданылуы. ТОҚ топтастырылуы мен анықтамалары. Техникалық оқыту құралдары: ақпараттық және бақылаушы. Компьютерлік жүйелер. Оқытудағы интернет.

Ұсынылатын әдебиеттер:

1. Көмекбаева Л. Білім беру ұйымдарындағы психологиялық қызмет ұйымдастыру. Алматы 2002
2. Ерментаева Е.Р. Жоғары мектеп психологиясы. Алматы: ЖСШ РПБК "Дәуір", 2012 — 492 б.
3. Игенбаева Р.Т. Жоғары мектеп педагогикасы. Алматы: Эверо, 2011. — 169 б.
4. Әділбекова Х.К, Қазіргі қоғамдағы мұғалімнің рөлі. – Алматы, 2003.
5. Дүйсембекова.Ш.Д. Мұғалімнің жеке тұлғасы және оның кәсіби мәдениеті. – Семей, 2005.
6. Макаренко А.С. Педагогикалық шығармалар. – Алматы.1954.
7. Сухомлинский В.А. Балаға жүрек жылуы. – Алматы.1987.
8. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы //Егемен Қазақстан. – Алматы, 2010. – Б. 2.
9. Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога М.: Изд-во Эксмо, 2006
10. Шарипов Ф.В. Педагогика и психология высшей школы / Учебное пособие. - М.: Изд-во «Логос» , 2012.
11. Преподаватель высшей школы / Под общей редакцией Мещеряковой М.А. - М.: МГМСУ, 2010.
12. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования. От деятельности к личности. - М., 2005.
13. Масалков, И.К. Стратегия кейс стади: методология исследования и преподавания: учебник для вузов / И. К. Масалков, М. В. Семина. — М.: Академический Проект; Альма Матер, 2011. — 443 с.
14. Панина, Т. С. Современные способы активизации обучения: учебное пособие; под ред. Т. С. Паниной. — 4-е изд., стер. — М.: Издательский центр «Академия», 2008. — 176 с.
15. Панфилова, А. П. Инновационные педагогические технологии: Активное обучение: учебное пособие / А. П. Панфилова. — М.: Издательский центр «Академия»,2009. — 192 с.
16. Современные образовательные технологии: учебное пособие / под ред. Н.В. Бордовской. — 2-е изд., стер. — М.: КНОРУС, 2011. — 432 с.
17. Ступина, С. Б. Технологии интерактивного обучения в высшей школе: учебно-методическое пособие / С.Б. Ступина. — Саратов: Издательский центр «Наука», 2009. —52 с.